

АСАБЛІВАСЦІ СТВАРЭННЯ КРЫТЫЧНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ ПРА МАСТАЦТВА

Мастацтва, асабліва сучаснае, мае патрэбу ў крытычным асэнсаванні. Крытычны матэрыял служыць тлумачэннем і стварае кантэкст, якога часам не хапае грамадству, для разумення мастацкіх аб'ектаў. Крытычны матэрыял да мастацкіх твораў можна назваць дыялогам паміж мастаком і аўдыторыяй, каб гэты дыялог стаў удалым і ідэя аўтара дайшла да спажыўца, крытыкам і журналістам неабходна абраць правільны жанр з ужо створаных і ўжываць іх як дзейны інструмент узаемадзеяння.

У дадзеным артыкуле будзе разглядацца сфера сучаснага мастацтва. Даследчыцай Уільямс былі азначаны наступныя жанры мастацкай крытыкі [1]: акадэмічнае эсэ; кароткі навінавы артыкул; кароткі тлумачальны артыкул; прэс рэліз; уступны артыкул да каталога; водгук на выставу; водгук для газеты ці часопіса. Усе пералічаныя жанры павінны быць абранымі правільна і ўжывацца ў залежнасці ад асаблівасцяў стварэння мастацкага твора, біяграфіі мастака, грамадскага водгуку ў СМІ і сацыяльных кантэкстаў.

Прафесійным мастацтвазнаўцам можа быць: газетны рэпарцёр, які вядзе калонку часопіса, ці газеты, ці анлайн-платформы пра мастацтва; навукоўца, што піша для навуковых часопісаў або тэкстаў у мэтах навуковых даследаванняў мастацтва, або мастак, які піша пра іншых мастакоў, ствараючы іх аўтабіяграфіі.

Журналісцкая крытыка заключаецца ў напісанні тэкстаў для шырокай публікі, уключаючы агляды мастацкіх выстаў у галерэях і музеях. Журналісцкая крытыка мае справу з мастацтвам у асноўным у тым выпадку, калі аб'ект мастацтва асвятляецца ў мэтах выкліку дыскусіі шырокага кола грамадства [3].

Навуковае мастацтвазнаўства заключаецца ў напісанні тэкстаў для больш спецыялізаванай аўдыторыі і знаходзіць месца ў арт-часопісах. Навукоўцы-крытыкі могуць быць прафесарамі каледжаў і універсітэтаў або куратарамі музеяў, часта з адмысловымі ведамі пра стыль, перыяд жыцця, асяроддзе і сацыяльнае становішча мастака [3].

Мастацтвазнаўства рэагуе, інтэрпрэтуе сэнс і фармулюе крытычныя меркаванні аб канкрэтных творах мастацтва. Прафесійныя крытыкі ў сучаснай мастацкай сферы праводзяць крытычны аналіз

творчасці мастака ў кантэксце гісторыі і творчага працэсу, а таксама эканамічнага становішча мастака.

Прафесійнасць мастацкага крытыка вымяраецца таксама ўзроўнем валодання сучаснай інфармацыі пра мастацкія колы і іх узаемадзеянні. Крытычны погляд заключаецца ў выбары кампазіцыйных прыёмаў і затым адаптацыі іх пад абраны жанр крытыкі. Гэта адзін з лепшых спосабаў пачатку пабудовы дыялогу з чытачом.

Яшчэ адзін спосаб – ахоп шэрагу розных візуальных элементаў і прынцыпаў дызайну неабходны, каб крытыкі пашыралі кола актуальных тэм у рамках свайго аналізу, для стварэння сістэмы кантэкстаў з мэтай спрашчэння ўспрыняцця мастацкага аб'екта аўдыторыяй. Крытыкі часта факусуюцца на апісанні і даследаванні аднаго або двух элементаў кампазіцыі, ігнаруючы пры гэтым усё астатняе – напрыклад, засяроджваючыся толькі на выкарыстанні колеру ў творы мастацтва. Гэта прыводзіць да вузкага і няпоўнага аналізу мастацкіх работ. Крытыкам неабходна пераканацца, што яны ахопліваюць шырокі спектр мастацкіх элементаў і прынцыпаў дызайну, а таксама ўлічваюць кантэкст і значэнне, дзе гэта да месца. Прыведзеныя ніжэй пытанні прызначаныя для таго, каб студэнты ахоплівалі шырокае кола актуальных тэм у рамках свайго аналізу.

Важным пунктам крытыкі з'яўляецца інтэграцыя у крытычны тэкст рэакцый у сацыяльных медыя і мастацкіх колах, якія справакаваў разгляданы аб'ект мастацтва. Амаль ва ўсіх жанрах крытыкі гэты матэрыял павінен быць прадстаўлены разам з працай, якая абмяркоўваецца, каб было зразумела, да як грамадства разумее мастацкі аб'ект у рэальных умовах без прафесійнага тлумачэння.

Яшчэ адным важным аналізам крытыкі мастацтва з'яўляецца падтрымка тэксту візуальным аналізам. Для крытыкаў сучаснага мастацтва амаль заўсёды карысна падмацоўваць пісьмовыя матэрыялы накідамі, малюнкамі і дыяграмамі, якія дапамагаюць аўдыторыі зразумець і прааналізаваць твор мастацтва. Гэта можа ўключаць у сябе эскізы кампазіцыі; дыяграмы, якія паказваюць асноўную структуру твора мастацтва; падрабязныя павелічэнні невялікіх дэталей; эксперыменты, якія імітуюць выкарыстанне медыя або тэхнікі; або ілюстрацыі, з накладзенымі стрэлкамі і накіроўваючымі лініямі. Візуальныя дэталі такога тыпу граюць важную ролю ў шматлікіх даследаваннях пра мастакоў.

Хоць кожны аспект кампазіцыі крытычнага матэрыялу разглядаецца асобна ў прыведзеных вышэй пунктах, крытыкі павінны ўлічваць узаемасувязь паміж візуальнымі элементамі для фарміравання перадачы значэння.

Важна звярнуць увагу на падзеі і навакольнае асяроддзе, што паўплывалі на працу (гэта значыць магчымыя прыродныя катаклізмы; сацыяльны рух, такі як фемінізм; палітычныя падзеі, эканамічныя сітуацыі, гістарычныя падзеі, рэлігійныя ўмовы, культурныя падзеі). А таксама прааналізаваць эфект, які займеў мастацкі аб'ект у грамадства ў гэтых умовах.

Таксама, важна вызначыць адпаведныя сувязі ці параўнанні з іншымі творамі мастацтваў. На прыкладзе прац іншых крытыкаў і даследчыкаў мастацтва дапоўніць кантэкст разумення і раскрыць яго для аўдыторыі.

Выснова. Мастацкая крытыка – гэта вызначальны этап пазіцыянавання аб'екта мастацтва на двух узроўнях: сацыяльным і рыначным. Таму важна прафесійна валодаць майстэрствам напісання крытычных тэкстаў для стварэння канструктыўнага дыялогу з аўдыторыяй. Неабходна разглядаць аб'ект мастацтва ў гістарычным, сацыяльным, біяграфічным кантэкстах і, выбраўшы жанр, што ідэальна падыходзіць, не элементарна, але зразумела данесці да часам непадрыхтаванай аўдыторыі важнасць мастацкага аб'екта.

ЛІТАРАТУРА

1. Уильямс, Г. Как писать о современном искусстве. – М: Ад Маргинем Пресс, 2019.– 359 с.

2. Artcriticismandformalanalysisoutline [Электронныйресурс]. – Режимдоступа: https://www.uwgb.edu/malloyk/art_criticism_and_formal_analysisi.htm.

3. How to analyze an artwork: a step-by-step guide [Электронныйресурс]. – Режимдоступа<https://www.studentartguide.com/articles/how-to-analyze-an-artwork>.

УДК 808.5:811.161.3

У. І. Куліковіч, дац., канд. філал. навук
А. Г. Барашка, дац., канд. тэхн. навук
(БДТУ, Мінск)

ЗНАК НАЦІСКУ Ў ТЭКСЦЕ: РЭДАКТАРСКІ АСПЕКТ

Знак націску (акут) побач з апострафам ('), злучком (-), знакамі прыпын-ку, чатырма спосабамі напісання літар складае графіку сучаснага беларускага пісьма. Адмысловых даследаванняў ужывання акута ў беларускім мовазнаўстве не праводзілася. Гаворка пра яго ішла ў некаторых працах, прысвечаных вывучэнню арфаграфічнай сістэмы